

A szótagolás és elválasztás

(A TÉMAKÖR KOMPLEX KIDOLGOZÁSA)

(Második rész)

5. óra

Az elválasztás két fő esetének gyakorlása

1. *Házi feladat ellenőrzése:* írásbeli. (Tankönyv 64. old. 2. gyak.)
Szóbeli ellenőrzés: A tanult elválasztási esetek számonkérése példaanyaggal.
Két tanuló ismeretecinek ellenőrzése, értékelése.
2. *Gyakorlás:*

- 2.1. A tanult ismeretek felelevenítése mondat alapján, szókérdésekkel, közös munkával.
„András és Bea otthon segít.”

Megbeszéljük a mondat helyesírását (mondatkezdő nagybetű, mondat végi írásjel, nevek helyesírása stb.).

A szavakat egyenként szótagoljuk, s megállapítjuk, hogy mely esetben milyen elválasztási szabályt alkalmaztunk.

- 2.2. Szavak kiegészítése szókérdésekkel. *Közös munka.*

Er — . . .
tá — . . . .
tás — . . . .

Ta — . . . .
bolt — . . . .
ab — . . . .

A kiegészített szavakat a tanulók a füzetükbe is leírják, miközben helyesírási megbeszélést is végzünk.

- 2.3. *Gyakorlás feladatlapokkal.*

1. Írjátok le elválasztva az alábbi szavakat!

aztán .....
kályha .....
egyik .....
terszik .....
látszik .....
játszik .....

2. Csoportosítsátok elválasztás szerint az alábbi szavakat a példaszavak mintájára!
fiúk, miért, földről, kertből, leány, testvér, Endre, leönt.

fiúk

föld-ről

.....
.....
.....

3. Írd le elválasztva a következő mondatokból azokat a szavakat, amelyekben három mássalhangzó áll egymás mellett!
Pista elment a boltba. András otthon maradt. Segített Erzsinek a kertben.

.....
.....
.....
.....

4. Pótold a hiányzó szótagokat a kis négyzetbe!

ka —	
ka —	
ka —	
ka —	

3. Ellenőrző jellegű *tollbamondás*. (Látó-halló.)

„A kisdobos szívesen segít szüleinek.”

A leírás előtt szótagoljátok magatokban a szavakat!

Tollbamondás után önellenőrzést végzünk, szöveg a táblán. A felmerült hibákat közös megbeszéléssel javítjuk, korrigáljuk.

4. *Fogalmazási előgyakorlat*. Segítenek a gyerekek c. képsorról.

Három mondat alkotása: Erzsi a tányérokat mosogatja. András szent hoz a pincéből. Pista a boltban vásárol.

Ügyeljünk az értelmes, kerek mondatok fogalmazására. A három mondatot egy tanulóval is elmondhatjuk. (8. ábra)

8. ábra

5. *Házi feladat*: Tankönyv: 64. oldal, 5. gyakorlat.

Írjátok le elválasztva az alábbi szavakat:

földre, Endre, kertje, gombja.

Egy szót ezek közül helyezetek mondatba! Ügyeljetek a mondat helyesírására!

6. óra

A tanult elválasztási esetek gyakorlása

(A pontos szótagolás segít a helyesírásban)

1. *Házi feladat ellenőrzése*. (Tankönyv 64. oldal, 5. gyakorlat.)

A számonkérés anyagát összekapcsoljuk a folyamatos gyakorlás anyagával.

Ennek anyaga: Mondat helyesírása, tagolása. Hangtani ismeretek + hangtani elemzés.

A tanult elválasztási esetek felelevenítése megfelelő példaanyaggal alátámasztva.

2. *A gyakorlás anyaga ezen az órán a füzetbe kerül.*

2.1. Szógyűjtés applikációs képek alapján:

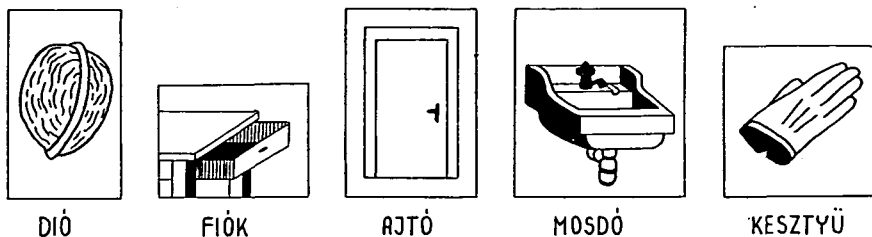
Írjátok le a következő dolgok nevét! (Kéttagú szavak legyenek!) (9. ábra)

Írjátok le elválasztva is ezeket a szavakat!

2.2. A táblán nehéz helyesírású szavak:

ötször, igazság, utca, földszint, egészség, egyszer.

Olvassuk el a táblán levő szavakat! Ügyeljünk a helyes kiejtésre!

9. ábra

Ezután elolvastatjuk szótagolva is a felírt szavakat, majd közösen megállapítjuk, hogy ezeknél a nehéz helyesírású szavaknál is segít a szótagolás.

Letakarás után a szavak tollbamondása következik elvlasztással.

2.3. Tollbamondás. (Önálló munka.)

hoztam, fáztam, fogtam, dobtam.

Felhívjuk a tanulók figyelmét, hogy mielőtt leírják a szavakat, magukban szótagoljanak.

3. Fogalmazási előgyakorlatok: Tankönyv 66/15. gyakorlata alapján. (10. ábra)

10. ábra

3.1. Julika egyedül takarít.

Édesanyja elment bevásárolni.

Julika szekrénybe rakta a ruhát.

Kitakarította a szobát.

Édesanyja megjutalmazta.

A képek alapján megfogalmazott mondatokat összefüggően is elmondjuk. Megfigyeljük, hogy cselekvéssor elmondásánál ügyelnünk kell az események időbeli sorrendjére. A mondatok csiszolgatása, korrigálása közösen történik.

3.2. Az „Almaszedés” című képsor segítségével gyakoroljuk a mondatok helyes sorrendbe rakását.

4. Házi feladat: Tankönyv 65. oldal. 10. gyakorlat.

Csoportosítsátok elvlasztás szerint a következő szavakat! Először azokat írtátok le elvlasztva, amelyekben két magánhangzó van egymás mellett, azután a többieket!
miért, játszott, kiáll, tetszett, látszott, leül.

7. óra

A hosszú egyjegyű mássalhangzók elvlasztása

1. Házi feladat számonkérése. (Tankönyv 65. oldal, 10. gyakorlat.)
2. Elméleti ismeretként felelevenítjük a mássalhangzókról tanultakat. (Hangtani elemzés, csoportosítás, egyjegyű, kétjegyű mássalhangzók.)

3. Gyakorlás:

3.1. Magnóról hallgatjuk le a következő szöveget:

„Már korán reggel jönnek a vásárlók. Szövettel, selyemmel szolgálják ki őket.”

Hallási megfigyeltetéssel kikerestetjük a hosszú egyjegyű mássalhangzós szavakat. Közösen le is írjuk, táblára, füzetbe: (Előbb szóképből, majd elvlasztva.)

reggel	reg-gel
jönnek	jön-nek
szövettel	szövet-tel
selyemmel	selyem-mel

Írjuk át a kettőzött betűket pirossal!

Megfigyeltetjük: *A hosszú egyjegyű mássalhangzós szavak elválasztásánál az egyik mássalhangzó a szótag végére, a másik az új szótag elejére kerül.*

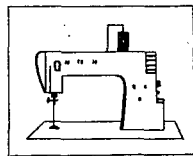
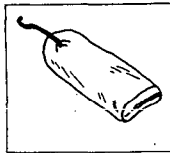
3.2. Feladatlap:

1. Pótoljátok az alábbi szövegben a hiányzó szótagokat!

Szép a mi városunk

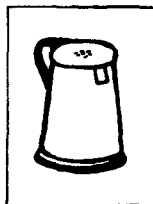
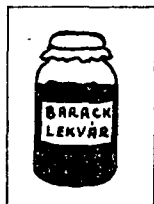
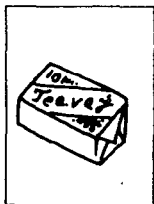
Reg . . . szé . . . néztem az utcánkon. Csil . . . gó üzleteket lát . . . . .

2. Írjátok le a következő dolgok nevét szótagolva! (11. ábra)

11. ábra

3. Mivel keni meg édesanya a kenyeret tízóráira? Soroljátok fel a rajzok alapján! Írjátok le a szavakat szótagolva! (12. ábra)

12. ábra

4. Tollbamondás: Villával, késsel, kanállal ügyesen bánj!
4. A feladatlapokon típushibaként mutatkozó problémás szavak megbeszélése, korrigálása.
5. *Házi feladat*: Tankönyv 66. oldal. 17. gyakorlat.
Válasszátok el a következő szavakat:
ujjak, újat, forog, forró, meddig, pedig, akkor, akar.

8. óra

A hosszú egyjegyű mássalhangzók elválasztása

1. *Házi feladat ellenőrzése*: Tankönyv 66. oldal, 17. gyakorlat.
Számonkérés: a folyamatos gyakorlás: Mondatról tanultak. Hangtani ismeretek.
Közvetlen számonkérés anyaga: A tanult elválasztási esetek példákkal alátámasztva.

2. *Gyakorlás*:

2.1. *Frontális osztályjoglalkozás*.

1. „Téli mulatságok a szabadban” című olvasmányból hosszú egyjegyű mássalhangzós szavak gyűjtése, ezek leírása a füzetbe, táblára elválasztva:
kanyarítot-ta, vet-te, or-rotokat, et-től, futot-tak, megjöt-tél, pil-lanat, nőt-tek, med-dig, semer-re.
2. Válasszátok el a következő szavakat! Vigyázzatok, az új szótagba csak egy mássalhangzó kerülhet!

álltunk .....
hallgat .....
jobbra .....
keddre .....
varrja .....
otthon .....

2.2. *Gyakorlás feladatlappal*:

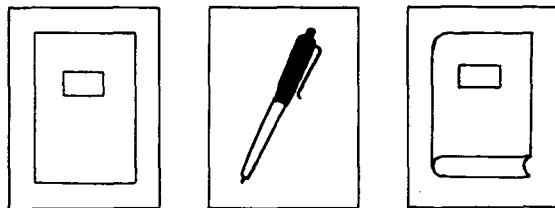
1. Egészítsétek ki a verssorok utolsó szavait előbb szóban, azután írjátok le a kiegészített szavakat szótagolva: (13. ábra)

De nagy ez a kanna,
Alig bírja An — . . .
Amint jön a reg — . . .
Tele hozza tej — . . .
Nem kell messze vin — . . .
Mind meg fogjuk in — . . .

13. ábra

2. Mivel dolgoznak a tanulók? (14. ábra)

FÜZETTEL

14. ábra

3. Válasszátok el az alábbi szavakat!

reggel	.....
nappal	.....
éjjel	.....
otthon	.....
hallja	.....
forrjon	.....
szálltunk	.....
könyvvel	.....

3. *Emlékezetből való íratás.* (Szöveg a táblán.)

Erre csörög a dió,
Arra meg a mogyoró.

4. *Házi feladat:* Tankönyv, 67. oldal, 26. gyakorlat.

Másoljátok le a következő szövegből a kéttagú szavakat szótagolva!

Segítettek a pajtások

Erzsi néni beteg lett. Az úttörők meglátogatták. Ottó tüzelőt hozott fel a pincéből. Miklós befűtött. Anna elmosogatott.

9. óra

A tanult elválasztási esetek gyakorlása

(A pontos szótagolás segít a helyesírásban)

1. *Házi feladat ellenőrzése.* Tankönyv, 67. oldal, 26. gyakorlat.

Feladatlapok értékelése, típushibák korrigálása.

2. *Differenciált foglalkozás:*

2.1. A jobb képességű tanulók önálló munkát végeznek feladatlapon. A feladatlap a következő:

1. Írjátok be a hiányzó szótagokat! A kiegészítést úgy végezzétek, hogy a szavakban két magánhangzó kerüljön egymás mellé!

hi .	ki .	mi . . .	Peti .
le . . .	fi .	di .	soká . .

2. Írjátok le szótagolva a következő szavakat!

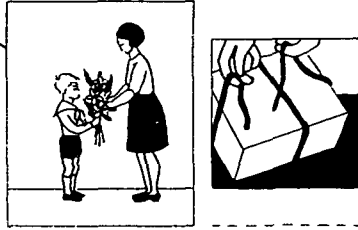
orvosság	.....
uzsonna	.....
bennünket	.....
ennivaló	.....
Julianna	.....
Gizella	.....

3. Jól gondold át a tanult elválasztási szabályokat!

Olvasd el a következő szavakat magadban szótagolva, majd írd le elválasztva!

kesztyű	.....
András	.....
hajtja	.....
kezdte	.....
jobbra	.....
gondja	.....

4. Mivel köszöntjük édesanyát születésnapján, névnapján? (15. ábra)

VIRÁGGAL

15. ábra

2.2. A gyengébb tanulókkal közvetlenül foglalkozunk. A témakör feldolgozása során megoldott feladatlapok eredményei alapján csoportosítjuk a tanulókat. A problémát okozó szavakat is a feladatlapokból gyűjtöttük ki. Az eddigi tapasztalatok szerint a következő hibákkal számolhatunk: néma „j”; mássalhangzó torlódás; mássalhangzó rövidülés a kiejtésben.

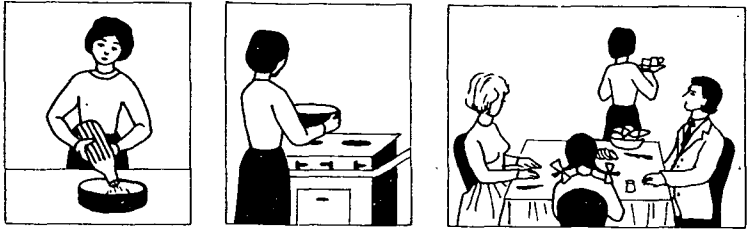
Ezeknek a hibáknak megfelelően választjuk el a tanulókkal közösen a következő szóanyagot: (táblára, füzetbe dolgozunk, közben felelevenítjük a megfelelő elválasztási szabályt).

- tied, miatt, mióta, siet, kalauz, óráig, orráig, óriás,
- kertben, hordja, rántja, tartja, nyújtja, boltban, testvér,
- ithon, hallgat, szállnak, álljunk, jobbra, varrja,
- önálló munka tollbamondással.

András szorgalmas fiú, otthon is segít.

(A tanulók elválasztva írják a mondatot.)

3. Fogalmazási előkészítő gyakorlat. (16. ábra)

16. ábra

A képek alapján mondatokat gyűjtünk, a következő vezérszavak alapján: öntötte, tette, vitte. Várható fogalmazás:

Marika reggelit készít.

Marika lábasba öntötte a tejet. Az edényt a tűzhelyre tette. Utána betálalta a meleg tejet. Szüleivel és testvéreivel együtt jóízűen reggeliztek. Étkezés után az edényeket a konyhába vitte. Marika ügyes, házas kislány.

4. Házi feladat: Szógyűjtés a „Micó” című olvasmányból. Öt egyjegyű hosszú mássalhangzós szó pvüítése és leírása a füzetbe elválasztva.

10. óra

A hosszú kétjegyű mássalhangzók elválasztása

I. rész: Program

- Csoportosítások elválasztás szerint az alábbi szavakat a példaszavak mintájára:
miért, kertből, leány, testvér, Endre, leönt, földről, diós,

fi-ük

And-rás

.....
.....
.....
.....

Ellenőrizd munkád helyességét!

mi-ért,
le-ány,
le-önt,
di-ós,
kert-ből,
test-vér,
End-re,
föld-ről

2. Írd le a kétjegyű hosszú mássalhangzókat!

c, cs .....

Ellenőrizd munkád helyességét!

ggy, lly, nny,
ssz, tty, zzs,

3. Felelj egy szóval az alábbi kérdésekre!

Mikor ébred a természet?	tavas	tavasszal
Mikor hullanak a levelek?	ősz	.....
Mivel zárjuk az ajtót?	kulcs	.....
Mivel mérünk?	súly	.....
Mivel esszük a húst?	rizs	.....

Húzd alá a kétjegyű hosszú mássalhangzókat!

Ellenőrizd munkád helyességét!

4. Válaszd el az alábbi szavakat a példaszó mintájára!

tavasszal	tavas-szal
őszszel	.....
kulccsal	.....
súlylyal	.....
rizszel	.....

Írd át pirossal a kétjegyű mássalhangzókat!

Ellenőrizd munkád helyességét!

Figyeld meg! Az elválasztás a hosszú kétjegyű mássalhangzónál történt.

ősz-szel,
kulcs-csal,
súly-lyal,
rizs-zsel

5. Hasonlóképpen válaszd el a következő szavakat is!

asszony	.....
gallyal	.....
loccsan	.....
meggyes	.....
hattyú	.....
dinnye	.....

Írd át pirossal az elválasztásnál a kétjegyű mássalhangzókat!

Ellenőrizd munkád helyességét!

asz-szony,
galy-lyal,
locs-csan,
megy-gyes,
hattyú,
diny-nye

6. Figyeld meg, hogyan választottuk el a hosszú kétjegyű mássalhangzókat!

A hosszú kétjegyű mássalhangzó elválasztásakor a szótag végére is és a következő szótag elejére is rövid kétjegyű mássalhangzót írunk!

Olvasd el többször!

7. Egészítsd ki az alábbi szabályt!

A hosszú kétjegyű mássalhangzó elválasztásakor a szótag ..... is és a következő szótag ..... is ..... kétjegyű mássalhangzót írunk.

Ellenőrizd munkád helyességét!

végére,
elejére,
rövid

8. Válaszd el a következő szavakat!

messze .....
könnyes .....
reccsen .....
buggyan .....
pettyes .....

Az elválasztásnál segít a 6. lépés szabálya.
Írd át pirossal a kétjegyű mássalhangzókat!
Ellenőrizd munkád helyességét!

mesz-sze,
köny-nyes,
reccs-csen,
bugy-gyan,
pety-tyes

9. Írd le a szótagolva felírt szavakat szóképpben!

öcs-cse ..... öccse .....
asz-szony .....
fütty-tyent .....
egy-gyel .....
négy-gyel .....
rongy-gyal .....
pogy-gyász .....

Ellenőrizd munkád helyességét!

asszony,
füttyent,
eggyel,
négygel,
ronggyal,
poggyász

10. Figyelmesen olvasd el az alábbi mondatokat!

Pista rosszul lett. Könnyes szemmel panaszkodott édesanyjának. Estére össze-vissza beszélt a láztól.

Húzd alá azokat a szavakat, amelyekben hosszú kétjegyű mássalhangzó van!

Írd le ezeket a szavakat elválasztva!

.....
.....
.....

Ellenőrizd munkád helyességét! A szabály is segít!

rosszul, könnyes,
össze-vissza
rosszul
köny-nyes
össz-sze-visz-sza

II. rész

1. *Tollbamondás*

Többet ésszel, mint erővel!

Önellenőrzés a táblán levő szöveg alapján.

2. *Házi feladat*

Írjátok le betűrendben a következő szavakat!

Azután újból másoljátok le elválasztva!

összel, eggyel, annyi, öccse.

(Következik a befejező rész)